

МУЗЕЄЗНАВСТВО
ТА ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО

УДК 351:719:355.4 (477)

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-2066-8097>

DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-26-2024-2.125-136>

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА
У СФЕРІ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
УКРАЇНИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ

Міщенко

Марина Олексіївна

кандидатка юридичних наук,
завідувачка відділу культурної
спадщини та пам'яткоохоронної
справи, Інститут культурології
Національної академії мистецтв
України, м. Київ,
mishchenko_m@ukr.net

Maryna Mishchenko

Ph. D. (Law), head of department
of cultural heritage and monument
preservation, Institute
for Cultural Research,
National Academy
of Arts of Ukraine, Kyiv,
mishchenko_m@ukr.net

Анотація. Проаналізовано теоретичні основи, зокрема поняття та фактори, які обумовлюють потребу впровадження державно-приватного партнерства в національну сферу охорони культурної спадщини сучасного періоду, а також його визначальні практичні складники.

Наголошено на тому, що національне законодавство у сфері культури не містить конкретного поняття, а також спеціальних роз'яснень стосовно особливостей впровадження державно-приватного партнерства як у межах усієї галузі, так і за окремими напрямками включно з охороною культурної спадщини. Тому його фактичне тлумачення здійснюється відповідно до розуміння державно-приватного партнерства, сформованого в тексті Закону України «Про державно-приватне партнерство».

З огляду на виявлені термінологічні невідповідності запропоновано вжити в чинному законодавстві поняття «державно-приватне партнерство у сфері управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини» змінити на «державно-приватне партнерство у сфері управління охороною пам'яток культурної спадщини».

Ключові слова: державно-приватне партнерство, культурна спадщина, пам'ятки культурної спадщини, пам'ятки архітектури, об'єкти культурної спадщини, охорона культурної спадщини, державно-приватне партнерство у сфері охорони культурної спадщини.

Постановка проблеми. Виклики, які постали перед сферою охорони культурної спадщини в період повномасштабного вторгнення, зокрема прогресуюче збільшення кількості випадків умисного заподіяння ворогом матеріальної шкоди нерухомим об'єктам культурної спадщини на тлі значних економічних проблем та обмеженого фінансування, обумовлюють потребу пошуку додаткових можливостей для їхньої майбутньої повоєнної відбудови. І це не лише про оптимальні, з огляду на специфічну практичну складову, технологічні чи конструкторські рішення, вдале розв'язання цих питань перебуває у прямій залежності від налагодження взаємовигідної співпраці між

державою в особі органів, уповноважених охороняти пам'ятки та інші рухомі складники культурної спадщини та приватних інституцій, які мають можливості інвестувати кошти на потреби їхнього відновлення та подальшого адаптованого використання. У такому контексті цілком доречним видається дослідження проблематики державно-приватного партнерства у сфері охорони культурної спадщини як спільної довготривалої діяльності уповноважених представників держави, з одного боку, та приватних інституцій, з іншого, що має на меті створення умов для формування врегульованої системи відносин, які вибудовуються довкола діяльності з управління охороною пам'ятками культурної спадщини та налагодження механізмів ефективного інвестування та їхнього поточного використання, адаптованого до умов сучасності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Варто наголосити на тому, що дослідження проблематики державно-приватного партнерства у сфері культури загалом не мали системного характеру. Таке твердження цілком доречно може бути використане також і на позначення поточного стану наукової розробки такої співпраці за окремими напрямками в межах названої сфери, зокрема й стосовно охорони культурної спадщини. Як результат, маємо певний масив наукових публікацій, який сформувався на загальному розумінні дослідниками, зокрема економістами, правниками, державними управлінцями, пам'яткознавцями, поняття державно-приватного партнерства, а також тлумачення ними його специфіки відповідно до провадження спільної діяльності в межах окремих видів/напрямів.

У цьому сенсі теоретичною основою дослідження стали положення чинних законів та підзаконних актів, які становлять правові засади державно-приватного партнерства в Україні, наукові публікації загального характеру, спрямовані на позначення поняття та ознак державно-приватного партнерства, механізмів його реалізації (наукові статті Апарова А. та Яценка А., Білецької Г., Варнавського В., Гейдза М., Комарницької Г., Крилова Д., Мар'янович М., Мігай М., Мустафіної Д., Петрової І., Полякова Р.), праці спеціалізованого характеру з проблематики державно-приватного партнерства у сфері культури (публікації Бєбка С., Дубок І., Захаріна С., Критенко О., Крупки А., Огнарьова Є., Підбережник Н., Романюка Л., Ти-

хончука Л., Чорич О.) та окремі наукові статті, присвячені правовим засадам впровадження відповідних партнерських програм у системі управлінської діяльності та національної культурної політики, зокрема Валецького О., Єрьоміної О.

Водночас, незважаючи на відсутність у названому науковому доробку єдності підходів щодо формулювання поняття та сутності державно-приватного партнерства у сфері культури та за її окремими напрямками, їхні автори переважно підтримали потребу подальшого налагодження, систематизації та вдосконалення спільної діяльності держави та приватних інституцій з огляду на загальноприйняті принципи державно-приватного партнерства та позитивний досвід його впровадження.

Враховуючи все вищевказане, *метою статті* є дослідження поняття, ознак та сучасного розуміння державно-приватного партнерства відповідно до особливостей впровадження та реалізації названого виду довготривалої співпраці в національну сферу охорони культурної спадщини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наукова розвідка проблематики державно-приватного партнерства у сфері охорони культурної спадщини на початках спрямовує до означення низки теоретичних, зокрема термінологічних питань. Це обумовлено тим, що чітке, неускладнене трактування останніх не лише сприятиме формуванню істинних змістових акцентів державно-приватного партнерства в аналізованій сфері, але й пошуку ефективних, адаптованих до умов сучасності практичних шляхів його реалізації як на рівні діяльності представників інституцій, спеціально уповноважених на це державою, так і потенційних партнерів-представників приватного сектору, які в багатьох випадках можуть скептично оцінювати такий вид співпраці саме з причин недостатньої обізнаності про його специфіку, а також визначеності його порядку та «прозорості» умов.

Першою чергою, привертає увагу відсутність у чинному законодавстві України окремого поняття «державно-приватне партнерство у сфері охорони культурної спадщини», незважаючи на те що фактично воно передбачене та може впроваджуватись, оскільки правові основи цих процесів було започатковано ще понад дев'ять років тому — у лютому 2015 року, коли набули чинності відповідні зміни до профільного Закону України «Про державно-приватне партнерство» (далі — Закон).

Перегляд означеного законодавцем у ст. 4 Закону варіативного ряду галузей, напрямів діяльності та виробництва, де державою було легітимізовано впровадження програм/проектів державно-приватного партнерства, сприяв виокремленню двох інших очевидно пов'язаних з ним понять:

1. Загального — «державно-приватне партнерство у сфері культури». Виходячи з визначеного на нормативному рівні поняття культури (не приймаючи до уваги все різноманіття визначень поняття культури, які на цей час сформувались у національному науковому просторі), такий вид співпраці цілком закономірно охоплює також охорону культурної спадщини, яка цілком обґрунтовано являє собою її невід'ємну складову. На підтвердження цього можна навести пряму вказівку в національному законодавстві, коли за визначення культури серед іншого було наголошено на тому, що остання «включає... культурну спадщину, культурні цінності...» (Про культуру, 2010, ст.1).

2. Спеціального — «державно-приватне партнерство у сфері управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини».

Стосовно останнього, то запровадження на законодавчому рівні саме такого формулювання видається сумнівним як з огляду на спосіб його закріплення (а саме матеріальну, словесну форму вираження на рівні тексту Закону), так і обумовлені ним складнощі під час подальшого тлумачення та реалізації зазначеної норми в межах практичних потреб.

По-перше, таке штучне виокремлення створює певною мірою спотворене уявлення про те, що пам'ятки архітектури та пам'ятки культурної спадщини належать до різних видових груп нерухомих об'єктів культурної спадщини. Однак це не лише не дотичне до справжнього розуміння цих унікальних матеріальних об'єктів та їхнього позиціонування в соціокультурному просторі, але й до очевидного змісту обсягу дефініції «пам'ятка культурної спадщини».

На підтвердження вищенаведеної думки зосередимо увагу на ст. 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини», де наявне поняття «пам'ятка культурної спадщини». За буквального тлумачення висновується те, що воно як загальне, цілком закономірно охоплює собою різні видові групи матеріальних, переважно нерухомих чи монументальних об'єктів: об'єкти архітектури, а також археологічні,

історичні та ландшафтні об'єкти, об'єкти монументального мистецтва, містобудування, садово-паркового мистецтва та науки і техніки.

У такому розумінні акцентування саме на архітектурних об'єктах не отримало спеціального обґрунтування на законодавчому рівні та в практичній площині. І навіть одне з можливих пояснень, як-от: архітектурні пам'ятки як будівлі та/або споруди є більш «придатними» і «зрозумілими» для реалізації програм в межах державно-приватного партнерства — не видається достатньо переконливим, оскільки за подібною логікою історичні пам'ятки також можуть включати будинки, будівлі чи споруди. Це також має стосунок і до об'єктів садово-паркового мистецтва, які за визначенням є «поєднанням паркового будівництва...», а також до об'єктів містобудування, до яких серед інших можуть належати «комплекси (ансамблі) зі збереженою планувальною і просторовою структурою та історичною забудовою...» (Про охорону культурної спадщини, 2000, ст.1).

У тексті пояснювальної записки до Проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо зняття регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства в Україні та стимулювання інвестицій), направленої до Верховної Ради України 27 листопада 2014 року, жодним чином не було роз'яснено потребу означеної зміни, як і обраний спосіб її формулювання. Однак саме названий законопроект після доопрацювань було прийнято та в такий спосіб впроваджено зміни, зокрема й ті, які стосувалися долучення державно-приватного партнерства за напрямом управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини до загальної системи державно-приватного партнерства.

По-друге, на момент підготовки цього матеріалу в «чистому» вигляді сучасне розуміння поняття «пам'ятка архітектури» не було закріплене на нормативному рівні. Мовиться про те, що його не визначено в спосіб, який переважно прийнятий у національній законодавчій практиці — прописувати та означати перелік базових понять на початку нормативно-правового акту в ст.1. Також воно не використовувалося в текстах більшості чинних національних законів та підзаконних актів, які становлять основу регулювання сфери охорони культурної спадщини. Зокрема, мовиться про Закони України «Про охорону археологічної спадщини»,

«Про культуру», «Про регулювання містобудівної діяльності», Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток» та інші нормативно-правові акти.

Водночас, у ч. 3 ст.14-1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» за описання специфіки порядку затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації з визначення меж та режимів використання території пам'ятки межа території пам'ятки визначається для пам'яток археології, *пам'яток архітектури* (виділено автором), пам'яток садово-паркового мистецтва, історії, монументального мистецтва, ландшафтних та містобудування.

Разом з цим, у ст. 1 названого закону визначений перелік інших понять та понятійно-термінологічних конструкцій, які охоплюють собою пам'ятки архітектури — «об'єкти архітектури» (у розумінні їх як видів об'єктів культурної спадщини) або певні унікальні ознаки, які їм притаманні — «цінність об'єктів культурної спадщини з архітектурного погляду».

Натомість у публічному просторі — наукових публікаціях, а також текстах деяких популярних видань правничої, фінансово-економічної та дотичної до пам'яток охоронних питань проблематики, маємо наочні випадки використання поняття «пам'ятка архітектури» на тому самому змістовому рівні чи на заміну поняттю «пам'ятка», а в певних ситуаціях і його використання як синонімічного поняття до «об'єкт культурної спадщини».

Для прикладу, в онлайн-публікації «Правовий захист пам'яток архітектури: відповідальність за знищення, пошкодження, руйнування» навіть фахова адвокатка припустилася певних неточностей під час тлумачення аналізованих понять. Це оприявилося в тому, що використавши в тексті такий спосіб подачі «пам'яток архітектури (об'єктів культурної спадщини)», авторка фактично ототожнила загальне та спеціальне поняття, однак одночасно в ході подальшого оприєвлення матеріалу (у завершальній частині) все ж закономірно зазначила:

«За порушення чинного законодавства щодо об'єктів культурної спадщини, до яких відносяться пам'ятки архітектури чинним законодавством передбачена фінансова, адміністративна та кримінальна відповідальність» (Тодорич, 2021).

У статті для електронної версії видання «Велика українська енциклопедія» Вечерським В. з посиленням на чинний Закон України «Про охорону культурної спадщини» було подано таке визначення поняття «архітектурна пам'ятка»:

«...зафіксоване в матеріальній формі свідчення певного етапу, напряму, аспекту розвитку архітектури, елемент архітектурної спадщини» (Вечерський, 2021).

Однак вище за текстом цього дослідження вже було акцентовано на тому, що в названому автором законі не визначено поняття архітектурної пам'ятки, натомість ним закріплено поняття об'єктів архітектури.

Під час дослідження проблематики казусу «предмету охорони» пам'ятки архітектури як методологічної проблеми Пламеницька О., незважаючи на використання у назві своєї праці термінологічної конструкції «пам'ятки архітектури», безпосередньо в тексті роботи значно акцентувала на загальних поняттях, прийнятих та визначених на рівні чинного пам'яток охоронного законодавства — об'єкти культурної спадщини, пам'ятки (Пламеницька, 2013, с. 134–136).

Формулювання «пам'ятка архітектури» закріпилося в текстах — матеріалах попереднього адаптованого формату Державного реєстру нерухомих пам'яток України, розміщеного на офіційному сайті Міністерства культури та стратегічних комунікацій України (колишнього Міністерства культури та інформаційної політики України), а від січня 2024 року у відкритому доступі міститься в електронному форматі відповідного реєстру на спеціалізованому ресурсі <https://e-pamiatka.gov.ua/> за визначення виду об'єкта культурної спадщини національного та місцевого значення.

На наше переконання, до вищеописаної ситуації призвів наявний історичний контекст та попередні хронологічні ланцюжки трансформацій у системі законодавства про охорону культурної спадщини, зокрема зміни підходів до визначення базових понять і термінологічно-понятійних конструкцій.

Як бачимо, у Законі УРСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури», який втратив чинність з прийняттям 8 червня 2000 року Закону України «Про охорону культурної спад-

щини», початково було визначено видову належність об'єктів до пам'яток історії та культури, зокрема й належність до них пам'яток містобудування і архітектури (Про охорону і використання пам'яток історії та культури, 1978, ст. 6), що з позиції правничої науки на період його дії було виправданним.

Нині ж використання у сучасних наукових публікаціях поняття «пам'ятка архітектури» може, на нашу думку, обумовлюватись такими причинами: зверненням до історичного контексту як способу практичного застосування історичного методу в дослідженнях з пам'яткоохоронної проблематики; його використання для номінування (під час наведення назв) у межах спеціалізованих наукових розвідок, присвячених окремим пам'яткам, належність яких до певного виду визначена в Державному реєстрі нерухомих пам'яток України або ж цитуванням текстів тих поодиноких норм законів та підзаконних актів, де вони побічно згадуються.

Зокрема, описані випадки вбачаємо в науковій публікації Бондаренка Р. «Комплексний характер пам'яток архітектури та містобудування за матеріалами Зводу пам'яток історії та культури України», дисертаційному дослідженні на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури Антоненко Н. за темою «Пам'ятка сучасної архітектури в контексті архітектурної культури другої половини ХХ ст.».

Відповідно до названого сформулась парадоксальна ситуація — поняття «пам'ятка архітектури», незважаючи на його згадування в тексті чинного Закону України «Про охорону культурної спадщини» в ньому ж прямо не визначається, натомість воно продовжує використовуватись на рівні теорії та практики, водночас таке застосування не в усіх випадках передає істинний зміст цієї дефініції.

У підсумку схилиємось до того, що вжите в Законі формулювання на позначення досліджуваного виду співпраці «державно-приватне партнерство у сфері управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини» лише підсилює і без того наявні та неодноразово означені в попередніх авторських наукових публікаціях (зокрема монографіях «Кримінально-правова охорона культурних цінностей в Україні» та «Охорона об'єктів культурної спадщини в нових суспільних реаліях: зміна концептів та пошук перспектив») неузгодженості в системі національної термінології сфери охорони культур-

ної спадщини. У цьому розумінні було б більш доречним змінити його на «державно-приватне партнерство у сфері управління охороною пам'ятками культурної спадщини».

Загальне поняття державно-приватного партнерства було офіційно впроваджене в національний публічний простір уже згадуваним Законом від 1 липня 2010 року. Висновується, що за його формулювання акцентувалося на таких ключових моментах: виді спільної діяльності, суб'єктному складі та правовому підґрунті.

Тому поетапний огляд нормативного тлумачення державно-приватного партнерства саме за цими параметрами надав змогу зауважити, що воно є співпрацею між двома групами партнерів — державні партнери, яких уособлює власне держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади в особі відповідних державних органів, що згідно з Законом України «Про управління об'єктами державної власності» здійснюють управління об'єктами державної власності, органи місцевого самоврядування, Національна академія наук України, національні галузеві академії наук та приватні партнери — представлені юридичними особами, за винятком державних та комунальних підприємств, установ та організацій.

На противагу дефініція «державно-приватне партнерство у сфері управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини», як утім і «державно-приватне партнерство у сфері культури», не були безпосередньо розтлумачені в тексті вищезазначеного нормативно-правового акту, а також у текстах інших законів та підзаконних актів, які становлять основу правового регулювання сфери національної культури. Як результат, їхнє розуміння сукупно формується з урахуванням базового законодавчого визначення державно-приватного партнерства, а також варіацій пропонованих науковцями.

Зокрема, Валевським О. було спеціально означено поняття державно-приватного партнерства у сфері культури, під яким автор запропонував вважати співпрацю

«на договірній основі органів державного управління та органів місцевого самоврядування з приватним інвестором (меценатом) у реалізації проєктів із надання культурних послуг» (Валевський, 2021).

Підхід, використаний автором у вищезазначено-

му визначенні, незважаючи на те що він надає можливість акцентувати на деяких ключових моментах — суб'єктному складі та основі державно-приватного партнерства, на нашу думку дещо звучує сферу його поширення, тому не може використовуватись для означення співпраці у сфері управління охороною пам'яток. Через зміщення вектора уваги на надання культурних послуг, оминається управлінська діяльність, також відсутні «маркери» для визначення строкості партнерства. Крім того, викликає певні критичні зауваження вжиття отождоження приватного інвестора та мецената, адже останній діє безкорисливо, що не є безумовною ознакою інвестора, який, вкладаючи певні фінансові активи, у підсумку очікує отримати прибуток. Однак тут-таки під час формулювання критеріїв ефективності, дослідник наводить твердження, важливе не лише загалом для відповідного виду партнерства, яке здійснюється у сфері культури, але й пам'яткоохоронної діяльності — потребу приділення посиленої уваги не лише питанням прибутковості, а й соціально-культурній значущості проєктів.

На думку Єфіменко К., яка водночас не подає прямого визначення поняттю державно-приватного партнерства в досліджуваній нами сфері, воно є одним із «найперспективніших способів залучення інвестицій у інфраструктурні проєкти та проєкти у сфері охорони культурної спадщини...» (Єфіменко, 2022, с. 57). І названий авторкою пошук інвесторів набуває особливої актуальності для умов сучасності. Адже інфраструктура в межах усієї нашої держави включно з унікальними нерухомими об'єктами культурної спадщини є цінною історичною забудовою, зазнає систематичних руйнувань від ворожого деструктивного впливу вже протягом трьох років (а в межах певних регіонів більш тривалий період — від 2014 року), але в перспективі потребуватиме повоєнного відновлення.

Під час дослідження використання економічних механізмів державно-приватного партнерства з метою популяризації національної культурної спадщини було наголошено на тому, що державно-приватне партнерство має передбачати насамперед ефективну взаємодію між його суб'єктами для реалізації суспільно важливих проєктів і програм соціально-економічного розвитку територій, спрямованих, зокрема, на досягнення цілей державного управління (Захарін, & Бебко, 2020).

Водночас переважна більшість вітчизняних на-

уковців на відміну від зарубіжних колег не надала належної уваги деяким важливим, але не настільки очевидним рисам державно-приватного партнерства. Зокрема, Крістіна Боніотті цілком закономірно наголосила на тому, що державно-приватне партнерство має бути не лише усвідомленим з боку учасників у розумінні обізнаності партнерів про потребу набуття ними спеціальних навичок для його реалізації, але й контролюватись відповідними органами держави (Bonioti, 2021). На додаток до цього сторони повинні володіти необхідними компетенціями щодо порядку проведення робіт на нерухомих об'єктах культурної спадщини, а також бути обізнані з загальними основами поводження з ними.

Як результат, за визначення державно-приватного партнерства у сфері охорони культурної спадщини ключовими його ознаками варто вважати наявність високого рівня суспільної значимості в межах держави чи її окремих регіонів, встановлення ефективних механізмів фінансування відповідних проєктів за напрямами управління об'єктами культурної спадщини та/або надання культурних послуг відповідно до довгострокових угод, у формах та способах, визначених чинним законодавством України та контрольованих з боку уповноважених владних органів.

Щодо форм державно-приватного партнерства, то на такому етапі це питання варто означити з посиланням на норми Закону, а саме розділ II, оскільки чинне пам'яткоохоронне законодавство, як і базовий Закон України «Про культуру», не містить стосовно цього спеціальних роз'яснень.

З огляду на це державно-приватне партнерство у сфері охорони культурної спадщини може реалізовуватись у межах таких видів договорів:

- концесійних;
- управління майном (вочевидь з огляду на проблематику цього дослідження мовиться не про управління будь-яким майном, а саме пам'яткою культурної спадщини національного чи місцевого значення);
- про спільну діяльність;
- інших (Про державно-приватне партнерство, 2010).

На нашу думку, формулювання «інші договори» свідомо було долучено законодавцем до тексту цієї норми для того, щоб охопити всі можливі запити, зокрема створення необхідного юридичного підґрунтя, для налагодження спільної діяльності в

межах державно-приватного партнерства в кожній зі сфер, галузей виробництва чи надання послуг згідно з переліком, наведеним у ст.4 Закону. Тому за приналежністю це різні договори (як у «чисто-му» виді відповідно до цивільного законодавства, так і змішані, що не суперечить сутності державно-приватного партнерства), які передбачені чинним законодавством та можуть бути адаптовані до пам'яткоохоронної сфери.

Чим обумовлена потреба практичного впровадження проєктів, базованих на принципах державно-приватного партнерства в національну сферу охорони культурної спадщини? *Першочергово вона має беззаперечно фінансово-економічне підґрунтя.*

Очевидним є те, що належне утримання нерухомих пам'яток культурної спадщини, так само як і їхня консервація, реставрація чи музеєфікація, а також впровадження низки інших заходів у межах національної системи їхньої охорони є доволі коштовними та вимагають фінансових вкладень на постійній основі. Однак з року в рік обсяги асигнувань коштів з Державного бюджету України на потреби сфери культури з різних причин не відзначались стабільними показниками — вони не лише не збільшувались, не мали стабільно вагомих значень, від початку повномасштабного вторгнення вони цілком закономірно зменшилися у порівнянні з початковими довоєнними цифрами.

Загалом основи фінансового забезпечення охорони культурної спадщини закладено в Законі України «Про охорону культурної спадщини». Згідно з його положеннями, фінансування відповідної сфери «...здійснюється за рахунок коштів загального і спеціального фондів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів». Тут-таки, у другій частині, фактично сформульовано підстави для залучення приватних партнерів вказівкою на «інші джерела, не заборонені чинним законодавством» (Про охорону культурної спадщини, 2000, ст. 38).

Для більшої наочності пропонуємо розглянути цифрові показники стосовно фінансування пам'яткоохоронної сфери в період з 2019 по 2024 роки.

Специфіка формулювання обсягів фінансового забезпечення на покриття вищезазначених потреб полягає в тому, що в Додатках до Законів України «Про Державний бюджет України» означеного періоду відсутня окрема графа, яка б прямо передба-

чала фінансування потреб сфери охорони культурної спадщини (Про Державний бюджет України на 2019 рік, 2018; Про Державний бюджет України на 2020 рік, 2019; Про Державний бюджет України на 2021 рік, 2019; Про Державний бюджет України на 2022 рік, 2021; Про Державний бюджет України на 2023 рік, 2022; Про Державний бюджет України на 2024 рік, 2023).

Натомість наявні такі позиції, де потенційно фінансуються деякі складники, напрями діяльності з охорони культурної спадщини:

1. «Загальнодержавні заходи у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей...».

2. «Забезпечення діяльності національних музеїв, національних і державних бібліотек та культурно-просвітницьких центрів».

3. «Збереження історико-культурної та архітектурної спадщини в національних і державних заповідниках, здійснення заходів з охорони культурної спадщини, паспортизація, інвентаризація та реставрація пам'яток архітектури, культури та світової спадщини ЮНЕСКО».

Як відомо, починаючи від 2019 року, упродовж наступних п'яти років, за першою з числа наведених позицій показники щодо фінансування змінювались так:

– за Загальним фондом відповідно 245910,7 грн, 135232,9 грн, 242388,8 грн, 468924,0 грн, 50186,8 грн та 50186,8 грн;

– за спеціальним фондом — лише 100000,0 грн у 2020 році, це засвідчує певну нестабільність цієї категорії видатків у період з 2019 по 2021 рік, а також показує очевидний вплив на зменшення обсягів фінансування всіх загальнодержавних заходів, не пов'язаних з потребами оборонного сектору, від початку Великої війни.

За другою позицією видатки з Державного бюджету України були такими:

– загальний фонд — 709646,3 грн, 757383,0 грн, 927288,1 грн, 1044000,8 грн, 858659,7 грн та 112964,8 грн. На перший погляд у такому випадку збільшення показників фінансового забезпечення діяльності національних музеїв, національних і державних бібліотек та культурно-просвітницьких центрів у період повномасштабного вторгнення є свідченням того, що керівництво держави повною мірою усвідомлює потребу збереження культурної

спадщини та підтримки сформованої системи закладів культури навіть у такі буремні часи, але з іншого, мовиться переважно про покриття потреб споживання в цій сфері (оплата праці співробітників, відшкодування вартості комунальних послуг та енергоносіїв), а не її розвиток;

– спеціальний фонд — 50589,0 грн, 54688,5 грн, 60252,1 грн, 58668,0 грн, 52887,2 грн та 63121,8 грн. Щодо цього джерела фінансування, то тут показники, незважаючи на певні коливання, не зазнали глобальних трансформацій.

Щодо третьої позиції, то тут стан справ вельми подібний до вищенаведеної (другої) — стабільно невисокі показники за джерелом видатків зі Спеціального фонду та більш суттєві зміни цифрових показників Загального фонду за значних видатків споживання, зокрема в 2022 та 2024 роках: 375287,8 грн, 412841,2 грн, 503440,4 грн, 542892,5 грн, 478278,1 грн та 701120,6 грн.

До факторів, які обумовлюють потребу подальшої активізації впровадження принципів державно-приватного партнерства в національну пам'яткоохоронну сферу належить також *важкопрогнозоване збільшення кількості об'єктів культурної спадщини, які вже було знищено чи частково ушкоджено внаслідок повномасштабного вторгнення, а також те, що потенційно їхня кількість може й надалі збільшуватись до офіційного завершення активної фази воєнних дій.*

Від початку Великої війни до цілком очевидних причин, які в більшості обумовлюють втрати матеріальних об'єктів культурної спадщини (зокрема їхнє поступове «природне старіння», нежиття належних заходів для убезпечення таких об'єктів від негативних впливів зовнішнього середовища, їхнього зберігання в непристосованих до цього приміщеннях чи внаслідок протиправної діяльності людей, як-то спеціально уповноважених посадовців тощо) також додалися загрози їхнього знищення, пошкодження не внаслідок цілком законімих чи більш-менш прогнозованих процесів, а й умисного ворожого впливу.

Відповідно до актуальних даних з офіційного сайту Міністерства культури та стратегічних комунікацій України, станом на 4 листопада 2024 року загальна кількість пошкоджених об'єктів склала 1179 (Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, 2024). Водночас, за кількісним параметром найвищий показник належить пам'яткам

місцевого значення — 990, порівняно меншим національного значення — 120, а найменш пошкодженими в цьому переліку можна вважати щойно виявлені об'єкти — 69. Однак також було окремо наголошено на тому, що в Запорізькій, Харківській, Херсонській та Дніпропетровській областях були зафіксовані повторні влучання в пам'ятки, що жодним чином не сприяє кращому збереженню їхнього матеріально-технічного стану.

До вищеназваної проблеми з фінансуванням також варто додати суттєву прогалину — відсутність сформованих на рівні держави та практично випробуваних підходів стосовно використання економічного потенціалу відповідних об'єктів як потенційно привабливих туристичних локацій, що могло б вивести їх принаймні на рівень фінансової самоокупності, а в більш віддаленій перспективі — прибутковості.

Водночас, незважаючи на цілком обґрунтовану потребу впровадження принципів державно-приватного партнерства у пам'яткоохоронну сферу, у практичній площині фіксуємо доволі незначну, якщо не сказати мізерну кількість реалізованих угод.

Варто наголосити на тому, що аналіз відкритого інформаційного простору, зокрема мережі Інтернет, на предмет пошуку угод про співпрацю за принципами державно-приватного партнерства, дозволяє зауважити, що на рівні Міністерства культури та стратегічних комунікацій України відповідний облік спеціально не ведеться. Беззаперечно, така інформація як узагальнені аналітичні дані чи-то довідковий матеріал не розміщені на його офіційних ресурсах, не згруповані іншим чином та спеціально не марковані (відсутні відповідні тематичні розділи на сайті та сторінках у соціальних мережах, немає повідомлень такого змісту в стрічці новин тощо).

Натомість, на офіційному сайті Міністерства економіки України в тематичному розділі «Державно-приватне партнерство» наявна інформація про його поточний стан на 1 січня 2024 року, однак без уточнення стосовно кількості договорів за кожним видом, зокрема й укладених у сфері управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини. Тому подано лише узагальнену інформацію за чотирнадцятьма областями України про кількісний показник укладених договорів — 198, а також те, які з них реалізуються (22), а які, з різних причин, — ні (166) (Міністерство економіки України, 2024).

Водночас на вищезначеному ресурсі наведено такий розподіл у межах державно-приватного партнерства, який не дає можливості з'ясувати, чи мали місце конкретні угоди у сфері управління культурною спадщиною. А саме виокремлено лише виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу; збір, очищення та розподілення води; управління відходами, крім збирання та перевезення; охорона здоров'я; туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт; інші. Це в порівнянні з тим, що на цей час у тексті Закону їх сукупно виокремлено шістнадцять. Отже, висновується таке: угоди в межах досліджуваної сфери або взагалі не уклалися, або ж вони, з огляду на їхню невелику кількість, могли бути долучені відповідальними виконавцями за напрямом «туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт» чи «інші».

Наявне підтвердження того, що описану практику подання інформації від Міністерства економіки України можна вважати вже традиційною. Зокрема, у науковій статті Комарницької Г. «Вітчизняний досвід державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності» авторка формує наочні матеріали (схеми, діаграми), посилаючись на стан здійснення державно-приватного партнерства в Україні в 2019 році знову ж таки зі згаданого інтернет-ресурсу — офіційного веб-сайту міністерства (Комарницька, 2019, с. 46–48). Попри те, що вочевидь він не містить додаткових можливостей для збереження масиву інформації (її архівування) про укладені угоди за різні хронологічні періоди, однак науковиця відобразила її в тому вигляді, яким він був на момент звернення. Тому станом на 2019 рік перелік напрямів такої співпраці не суттєво відрізнявся від поточного періоду, за винятком того, що про укладання угод у галузі культури взагалі не мовилося, а їх загальна кількість становила 189.

Висновуючись з цього, для визначення істинних кількісно-якісних показників щодо угод на виконання проєктів державно-приватного партнерства в досліджуваній сфері, необхідно обирати більш складний шлях для пошуку — дослідження угод, залежно від етапів їх виконання (укладання, реалізація, завершення) на предмет відповідності принципам такої співпраці в межах окремих регіонів України.

Висновки. У підсумку проведене дослідження дозволило сформулювати такі висновки:

– державно-приватним партнерством у сфері охорони культурної спадщини можна вважати базовану на укладених, за наявності високого рівня суспільної значимості, ефективних механізмів фінансування та взаємовигідних умов, спільну діяльність між державою в особі уповноважених державних органів та приватними партнерами в особі підприємств, установ та організацій приватної форми власності за напрямом управління об'єктами культурної спадщини та/або надання культурних послуг відповідно до довгострокових угод, у формах, способах та механізмах контролю, визначених чинним законодавством України;

– з метою уточнення поняття та конкретизації шляхів реалізації державно-приватного партнерства в досліджуваній сфері пропонується розглянути можливість внесення доповнень до Законів України «Про охорону культурної спадщини» та «Про державно-приватне партнерство»;

– впровадження аналізованого виду партнерства потенційно сприятиме не лише пошуку альтернативних шляхів для фінансування високоартістичних складників з числа заходів, приналежних до системи охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини, але й розвитку національної туристичної сфери, формування привабливого іміджу та впізнаваності пам'яток в Україні зокрема та у світі в цілому, використання потенціалу матеріальних об'єктів культурної спадщини не лише в духовному, що, беззаперечно, є визначальним, але й суто в економічному розумінні;

– на сьогодні відсутнє належне нормативно-правове забезпечення, яке б дозволило на всіх етапах, починаючи від популяризації співпраці такого виду та способів мотивування/залучення можливих партнерів, завершуючи фіналізацією конкретних проєктів за результатами укладених угод, сформулювати зрозумілі, взаємовигідні та «прозорі» умови для спільної діяльності;

– загалом державно-приватне партнерство потребує проведення за підтримки центральних та місцевих органів виконавчої влади належної інформаційно-роз'яснювальної роботи, системи заходів, спрямованих на його загальну популяризацію, що в підсумку сприятиме активізації процесів із залучення партнерів з приватного сектору.

Література:

- Валевський, О. (2020, 28 жовтня). Актуальність розвитку державно-приватного партнерства у сфері культурної політики. *Аналітична записка*. Відновлено з <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/aktualnist-rozvitku-derzhavno-privatnogo-partnerstva-u-sferi>.
- Вечерський, В. В. (2021, 28 січня). Архітектурна пам'ятка. *Велика українська енциклопедія*. Відновлено з https://vue.gov.ua/Архітектурна_пам'ятка.
- Дубок, І. П. (2016). Нормативно-правове забезпечення державно-приватного партнерства у сфері культури України. *Ефективність державного управління*. Вип. 1–2(1). С. 257–265. Відновлено з [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2016_1-2\(1\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2016_1-2(1)_31).
- Єфіменко, К. О. (2022). Законодавчі ініціативи у сфері державно-приватного партнерства в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. № 18–19 (серпень). С. 52–57.
- Захарін, С. В., & Бебко, С. В. (2020). Використання економічних механізмів державно-приватного партнерства у сфері популяризації національної культурної спадщини. *Ефективна економіка*. № 2. Відновлено з <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7647>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.2.6>.
- Комарницька, Г. О. (2019). Вітчизняний досвід державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності. *Причорноморські економічні студії*. Економіка та управління національним господарством. Випуск 44. С. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.44-8>.
- Міністерство культури та стратегічних комунікацій. (2024, 4 листопада). 1179 об'єктів культурної спадщини постраждали в Україні через російську агресію. Відновлено з <https://mcsc.gov.ua/news/1179-obyektiv-kulturnoyi-spadshhyny-postrazhdaly-v-ukrayini-cherez-rosijsku-agresiyu/>.
- Пламеницька, О. (2013). Казус «предмету охорони» пам'ятки архітектури як методологічна проблема. *Науковий пошук. Українська академія мистецтв*. Випуск 21. С. 133–146. Відновлено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uam_2013_21_17.
- Про Державний бюджет України на 2019 рік: із Закону України, зі змінами та доповненнями (2018, 23 листопада). *Відомості Верховної Ради*. № 50. С. 400.
- Про Державний бюджет України на 2020 рік: із Закону України зі змінами та доповненнями (2019, 14 листопада). *Офіційний вісник України*. № 99. С. 20.
- Про Державний бюджет України на 2021 рік: із Закону України зі змінами та доповненнями (2020, 15 грудня). *Голос України*. № 242.
- Про Державний бюджет України на 2022 рік: із Закону України зі змінами та доповненнями (2021, 2 грудня). *Офіційний вісник України*. № 98. С. 80.
- Про Державний бюджет України на 2023 рік: із Закону України (2022, 3 листопада). *Офіційний вісник України*. № 94. С. 7.
- Про Державний бюджет України на 2024 рік: із Закону України зі змінами та доповненнями (2023, 9 листопада). *Відомості Верховної Ради*. № 97–100. С. 393.
- Про державно-приватне партнерство із Закону України, зі змінами та доповненнями. (2010, 1 липня). *Офіційний вісник України*. № 58. С. 17.
- Про культуру: із Закону України, зі змінами та доповненнями. (2010, 14 грудня). *Відомості Верховної Ради*. № 24. С.1219.
- Про охорону і використання пам'яток історії та культури: із Закону УРСР, зі змінами та доповненнями. (1978, 13 липня). *Відомості Верховної Ради*. № 30. ст. 426.
- Про охорону культурної спадщини: із Закону України, зі змінами та доповненнями. (2000, 21 липня). *Офіційний вісник України*. № 27. С. 32.
- Стан здійснення державно-приватного партнерства в Україні. (No date). Відновлено з <https://me.gov.ua/Documents/Detail/9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26?lang=uk-UA&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>.
- Тодорич, І. (2021, 19 лютого). Правовий захист пам'яток архітектури: відповідальність за знищення, пошкодження, руйнування. Відновлено з https://barrister-todorych.com.ua/pamyatnik_arhitektury_zashita_pamyatnika_advokat_sud_advocat.html.
- Boniotti, C. (2023). The public–private–people partnership (P4) for cultural heritage management purposes. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*. Vol. 13 №.1. Pp. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.1108/JCHMSD-12-2020-0186>.

References:

- Boniotti, C. (2023). The public–private–people partnership (P4) for cultural heritage management purposes. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*. Vol. 13 № 1. Pp. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.1108/JCHMSD-12-2020-0186>.
- Dubok, I. P. (2016). Normatyvno-pravove zabezpechennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva v sferi kultury Ukrainy. Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia [Regulatory and legal provision of public-private partnership in the sphere of culture of Ukraine]. Issue 1–2(1). Pp. 257–265. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2016_1-2\(1\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2016_1-2(1)_31). (in Ukrainian)
- Komarntska, H. O. (2019). Vitchyzniani dosvid derzhavno-pryvatnoho partnerstva v umovakh rozvytku investytsiino-innovatsiinoi diialnosti [Domestic experience of public-private partnership in the conditions of development of investment and innovation activities]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom. Issue 44. P. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.44-8>. (in Ukrainian)
- Ministry of Culture and Strategic Communications. (2024, 4th of November). 1179 ob'ektiv kulturnoi spadshchyny postrazhdaly v Ukraini cherez rosiisku ahresiiu [1,179 objects of cultural heritage were damaged in Ukraine due to Russian aggression]. Retrieved from <https://mcs.gov.ua/news/1179-obyektiv-kulturnoyi-spadshchyny-postrazhdaly-v-ukrayini-cherez-rosijsku-agresiyu/>. (in Ukrainian)
- Plamenytska, O. (2013). Kazus «predmetu okhorony» pamiatky arkhitektury yak metodolohichna problema [The case study of the "object of protection" of the architectural monument as a methodological problem]. *Naukovyi poshuk*. Ukrainska akademiia mystetstv. Issue 21. Pp. 133–146. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uam_2013_21_17. (in Ukrainian)
- Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2019 rik: iz Zakonu Ukrainy, zi zminyamy ta dopovnenniamy [On the State Budget of Ukraine for 2019: from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2018, 23rd of November). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. № 50. P. 400. (in Ukrainian)
- Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2020 rik: iz Zakonu Ukrainy zi zminyamy ta dopovnenniamy [On the State Budget of Ukraine for 2020: from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2019, 14th of November). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. № 99. P. 20. (in Ukrainian)
- Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2021 rik: iz Zakonu Ukrainy zi zminyamy ta dopovnenniamy [On the State Budget of Ukraine for 2021: from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2020, 15th of December). *Holos Ukrainy*. № 242. (in Ukrainian)
- Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2022 rik: iz Zakonu Ukrainy zi zminyamy ta dopovnenniamy [On the State Budget of Ukraine for 2022: from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2021, 2nd of December). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. № 98. P. 80. (in Ukrainian)
- Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2023 rik: iz Zakonu Ukrainy [On the State Budget of Ukraine for 2023: from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2022, 3rd of November). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. № 94. P.7. (in Ukrainian)
- Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2024 rik: iz Zakonu Ukrainy zi zminyamy ta dopovnenniamy [On the State Budget of Ukraine for 2024: from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2023, 9th of November). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. № 97–100. P. 393. (in Ukrainian)
- Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo iz Zakonu Ukrainy, zi zminyamy ta dopovnenniamy [On public-private partnership from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2010, 1st of July). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. № 58. P. 17. (in Ukrainian)
- Pro kulturu: iz Zakonu Ukrainy, zi zminyamy ta dopovnenniamy [On culture: from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2010, 14th of December). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. № 24. P.1219. (in Ukrainian)
- Pro okhoronu i vykorystannia pamiatok istorii ta kultury: iz Zakonu URSR, zi zminyamy ta dopovnenniamy [On the protection and use of monuments of history and culture: from the Law of the Ukrainian SSR, with changes and additions]. (1978, 13th of July). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. № 30. P. 426. (in Ukrainian)
- Pro okhoronu kulturnoi spadshchyny: iz Zakonu Ukrainy, zi zminyamy ta dopovnenniamy [On the protection of cultural heritage: from the Law of Ukraine, with changes and additions]. (2000, 21st of July). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. № 27. P. 32. (in Ukrainian)
- Stan zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini [State of implementation of public-private partnership in Ukraine]. (No date). Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/Detail/9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1fb7ee1be26?lang=uk-UA&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>. (in Ukrainian)
- Todorych, I. (2021, 19th of February). Pravovyi zakhyst pamiatok arkhitektury: vidpovidalnist za znyshchennia, poshkodzhennia, ruinovannia [Legal protection of architectural monuments: responsibility for destruction,

- damage, ruination]. Retrieved from https://barrister-todorych.com.ua/pamyatnik_arhitektury_zashita_pamyatnika_advokat_sud_advocat.html. (in Ukrainian)
- Valevskyi, O. (2020, 28th of October). Aktualnist rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi kulturnoi polityky [The relevance of the development of public-private partnership in the field of cultural policy]. *Analitychna zapyska*. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/aktualnist-rozvitku-derzhavno-privatnogo-partnerstva-u-sferi>. (in Ukrainian)
- Vecherskyi, V. V. (2021, 28th of January). Arkhitekturna pamiatka [An architectural monument]. *Velyka ukrainska entsyklopediia*. Retrieved from https://vue.gov.ua/Архітектурна_пам'ятка. (in Ukrainian)
- Yefimenko, K. O. (2022). Zakonodavchi initsiatyvy u sferi derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini [Legislative initiatives in the field of public-private partnership in Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Hraal nauky»*. № 18–19 (August). P. 52–57. (in Ukrainian)
- Zakharin, S. V., & Bebko, S. V. (2020). Vykorystannia ekonomichnykh mekhanizmiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi populiaryzatsii natsionalnoi kulturnoi spadshchyny [Use of economic mechanisms of public-private partnership in the field of popularization of national cultural heritage]. *Efektivna ekonomika*. № 2. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7647>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.2.6>. (in Ukrainian)

Maryna Mishchenko

Theoretical and practical aspects of public-private partnership in the field of protection of cultural heritage of Ukraine in modern period

Abstract. The aim of this paper is to analyze the theoretical foundations, including the concepts and factors that determine the need to introduce public-private partnerships in the national sphere of cultural heritage protection of the modern period, defining practical components.

Methodology. The author uses as a methodological basis of this study the principles and methods of the cultural approach to the analysis of numerous publications, practical experience and norms of national legislation on the protection of cultural heritage and public-private partnership.

Results. Given the identified terminological inconsistencies, it is proposed to change the concept of "public-private partnership in the field of management of architectural and cultural heritage monuments" used in the current legislation to "public-private partnership in the field of management of protection of cultural heritage monuments".

Novelty. It is determined that the national legislation of our state in the field of culture does not contain a specific concept, as well as special explanations regarding the features of the implementation of this type of public-private partnership, and this also applies to individual areas, including the protection of cultural heritage. Thus, its actual interpretation is carried out in accordance with the general understanding of public-private partnership, formed in the text of the Law of Ukraine "On public-private partnership".

Keywords: public-private partnership, cultural heritage, monuments of cultural heritage, monuments of architecture, objects of cultural heritage, protection of cultural heritage, public-private partnership in the field of protection of cultural heritage.